

Agneta's erfenis

Corina Bomann bij Boekerij:

Het vlindereiland
De maneschijnsonate
De jasmijnzussen
De stormroos
Een wonderlijke winterreis
Het klapprozenjaar
Winterbloesem
De rozentuin

De vrouwen van de Leeuwenhof

Agneta's erfenis
Mathilda's geheim
Solveigs belofte

De vrouwen van de Leeuwenhof

Corina Bomann

Agneta's erfenis

*Een machtige familie. Een prachtig Zweeds landgoed.
Een hartverscheurende keuze.*

Eerste druk februari 2020
Veertiende druk februari 2021

ISBN 978-90-225-9274-8
ISBN 978-94-023-1329-1 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Die Frauen vom Löwenhof: Agnetas Erbe*
Vertaling: Lilian Caris
Omslagontwerp: BüroSüd GmbH, München
Omslagbeeld: Trevillion Images
Zetwerk: CeevanWee, Amsterdam

© Published in 2018 by Ulstein Taschenbuch Verlag
© 2020 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Deze uitgave kwam tot stand dankzij bemiddeling van Marianne Schön-
bach Literary Agency, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van
druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder vooraf-
gaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deel 1

1913

Toen ik mijn ogen opendeed, werd ik verblind. Even waande ik me in mijn oude kamer op de Leeuwenhof. Wat ik aanvankelijk voor een gepleisterd ornament hield, bleek echter een lange barst in het plafond te zijn, waaromheen watervlekken waren ontstaan. De donkerste hadden er al gezeten toen ik hier twee jaar geleden in-trok, de lichtere waren er nog maar pas bij gekomen. In het appartement boven mij was een emmer water omgevallen en dat had aan het kunstwerk een nieuw facet toegevoegd. De plafonds van de huizen in de studentenwijk van Stockholm waren poreus als een spons en zogen het water net zo snel op als het er weer uit druppelde.

Maar als student woonde je hier goedkoop. Mijn moeder zou het armetierig en beneden mijn stand noemen, maar ik kon hier zijn wie ik echt was. Ik kon studeren, ook al werd dat in de hogere kringen niet graag gezien. Ik hoefde geen rekening te houden met de conventies. Wat stelden een paar vlekken op het plafond nou voor?

Koelte streek over mijn gezicht. Ik keek in de richting van de luchtstroom en merkte dat het krantenpapier weer uit het gat in het raam was gevallen. Het onderste ruitje van het spijlenraam was al sinds lang gebroken. Dat had ik te danken aan een jongen die bij een of ander wild spel op straat mijn raam met een steen had geraakt. Mijn huisbaas snapte niet dat hij het raam moest laten repareren. En ik kon het me niet veroorloven, want dan had ik mijn vader om extra geld moeten vragen. Sinds de laatste grote ruzie met

Kerstmis was ik niet meer op de Leeuwenhof geweest en had ik ook geen contact meer gezocht.

Ik wist dat mijn ouders mijn manier van leven afkeurden. Toen ik twee jaar geleden naar de rechtbank ging om me meerderjarig te laten verklaren, hadden ze allebei een lang gezicht getrokken, want ze hadden gehoopt dat ik nog voor mijn vijfentwintigste zou trouwen. Dat was niet gebeurd en door mijn leven in eigen hand te nemen liet ik ze duidelijk zien dat ik een andere weg zou inslaan dan die ze voor mij hadden bedacht.

Hoe dan ook zou niet ik ooit het landgoed erven, maar mijn broer. Hendrik was een modelkind, de beste zoon die een man als Thure graaf Lejongård zich kon voorstellen. Vader werd het nooit beu me dat voor te houden. Ik was geen zoon en bovendien was ik maar het tweede kind. Ik kon het leven leiden dat ik wilde. In elk geval waren mijn vriendinnen en ik daar vast van overtuigd, en we kwamen zo vaak mogelijk voor ons standpunt op.

Tot mijn zelfgekozen leven behoorde ook de scherpe lucht in huis. De bijtende geur van terpentijn vermengde zich met de zachtere van vernis en olieverf. Zelfs als ik niet aan een schilderij werkte, leek die geur er altijd te zijn. Ik had geen idee wie er voor mij in het appartement had gewoond, maar wie na mij kwam, zou weten dat zijn voorganger kunstschilder was.

Naast me begon Michael zich te verroeren. Zijn rossige hardos kwam vanuit de kussens tevoorschijn, even later zag ik zijn verkreukelde gezicht. Eerst opende hij zijn ene oog, toen het andere, om ze allebei weer dicht te knijpen vanwege het zonlicht dat naar binnen scheen.

‘Waarom ben je al zo vroeg wakker?’

Een glimlach borrelde in me op als belletjes in een glas bronwater. Ik greep zijn kuif vast. Zijn haar was dik en ongelofelijk zacht, net de vacht van een kat. Ik vond het heerlijk om mijn vingers erin te begraven, vooral wanneer we onze begeerte de vrije loop lieten en zijn hoofd tussen mijn dijen rustte.

‘Het is na negenen,’ antwoordde ik. ‘Eigenlijk hadden we al lang op moeten zijn.’

‘Wie zegt dat?’ Hij keek me aan en strekte zijn armen naar me uit.

Er waren onder de vrouwenrechtenactivisten een paar regelrechte mannenhaatsters, die niet zouden toestaan dat een man hen tegen zich aantrok. Maar ik vond het fijn. Voor mij was het belangrijker om zelf te kiezen wie ik in mijn bed toeliet. Sinds een jaar was het uitsluitend Michael, en vaak betrapte ik mezelf op de gedachte hem nooit meer te laten gaan. Wanneer hij klaar was met zijn rechtenstudie zouden we misschien wel trouwen. Het was vreemd dat ik, die haar ouderlijk huis ontvlucht was, aan trouwen dacht, maar het idee gaf me een warm gevoel. Ook al zou ik dan mijn zwaarbevochten zelfstandigheid verliezen. Maar ik was ervan overtuigd dat Michael er niets op tegen zou hebben als ik zou blijven schilderen. Hij had er ook geen problemen mee gehad om op een suffragette verliefd te raken.

‘Ik ben opgegroeid in een fatsoenlijk huis waar stiptheid en orde heersen,’ antwoordde ik.

Hij kuste me en verdreef daarmee de opkomende gedachten aan mijn ouders.

‘Ach, is het heus?’ vroeg Michael. Hij begon mijn hals te kussen en gleed langzaam naar beneden. Ik voelde het kloppen tussen mijn benen en ik liet hem begaan. Ik vond het heerlijk om kort na het wakker worden te vrijen, het was gewoon fantastisch en gaf me energie voor de komende dag.

Geklop op de deur deed me abrupt verstijven. Ook Michael hield op. Hij keek eerst naar de deur, daarna keek hij me vragend aan. ‘Verwacht je iemand?’

Zijn gezicht was vuurrood. Ik merkte dat hij zijn opwinding maar moeilijk kon onderdrukken. Ook ik had nu liever iets anders gedaan dan bedenken wie er op dit tijdstip kwam aankloppen.

‘Juffrouw Lejongård? Bent u thuis?’ vroeg een stem, vergezeld van verder geklop, dat nog dringender klonk.

‘Ik heb een telegram voor u. Het is dringend!’

Een telegram? ‘Een ogenblikje, ik kom eraan!’ riep ik en ik keek naar Michael.

‘Moet dat echt?’ morde hij en hij begon opnieuw mijn hals te kussen. Hoe graag ik ook onder de warme deken in zijn armen zou zijn gebleven, ik maakte me toch van hem los en stapte uit bed. De koude maartlucht verdreef op slag mijn vermoeidheid en jammer genoeg ook mijn opwinding. Haastig schoot ik mijn ochtendjas aan en snoerde hem dicht. Daarna liep ik naar de deur.

De man in het uniform van de Koninklijke Zweedse Post keek me een beetje verlegen aan. ‘Goedemorgen, excuses dat ik u stoor, maar dit moest onmiddellijk bij u worden bezorgd.’

Ik pakte de kleine envelop aan en draaide hem om. Het telegram kwam van mijn moeder. ‘Wacht even.’ Terwijl de man bij de deur bleef staan, liep ik naar het dressoir, waar ik altijd wat geld bewaarde. Ik drukte de postbode tien öre in de hand en deed de deur dicht. Ergens had ik het gevoel dat de envelop minstens zo veel woog als een zak aardappelen.

‘Wat is er?’ vroeg Michael, die inmiddels rechtop in bed was gaan zitten. In tegenstelling tot mij leek hij het niet koud te hebben, want hij zat met zijn blote bovenlijf tegen de kussens geleund. De zon gaf zijn huid een gouden gloed, en hij had zo voor een van de vele schilders in onze buurt model kunnen zitten.

‘Dat zullen we zo meteen zien.’ Ik stak mijn vinger in de opening tussen de flappen van de envelop en scheurde hem open.

Wat kon mijn moeder van me willen? Sinds de kerst hadden we geen contact meer gehad. Ik haalde het telegram eruit en vouwde het open. Geschrokken hapte ik naar lucht toen ik zag wat er stond.

Vader en Hendrik ongeluk+++Kom svp direct naar huis+++Moeder +++

Ik was als verstijfd. Een ongeluk?

Mijn hart ging als een razende tekeer en even probeerde ik mezelf ervan te overtuigen dat dit gewoon een gemene truc van mijn moeder was om me naar huis te halen. Maar Stella Lejongård maakte geen grappen als het om de gezondheid en het leven van haar familie ging.

‘Wat is er?’ vroeg Michael terwijl hij uit bed kwam.

Ik was niet in staat te antwoorden. Ik was versteend en kon mijn blik niet van het telegram losmaken. De schrijfmachineletters erop leken te branden. Pas toen Michael zijn hand op mijn schouder legde, kwam ik weer tot mezelf.

‘Mijn... mijn vader...’ stamelde ik. ‘Hij en mijn broer... ze hebben een ongeluk gehad.’

‘Wat voor ongeluk?’ vroeg Michael.

‘Dat staat hier niet, misschien was er iets met de paarden...’

Razendsnel dacht ik na. Vader en Hendrik waren uitstekende ruiters. Een ongeval tijdens het paardrijden waarbij ze allebei gewond waren geraakt, leek me onwaarschijnlijk. Hoe zwaar waren ze gewond? Het was beslist ernstig, anders zou mijn moeder me niet vragen naar huis te komen. Het telegram gleed uit mijn handen. Michael bukte zich en raapte het op.

‘Ik moet naar huis.’ Ik zei het bijna fluisterend.

Omdat ik geen geheimen voor Michael had, maakte ik geen bezwaar toen hij het telegram begon te lezen.

‘Mijn hemel!’ mompelde hij geschrokken, daarna keek hij me aan en pakte mijn hand, die aanvoelde alsof hij niet bij me hoorde. ‘Kan ik iets voor je doen? Zal ik meegaan?’

‘Nee,’ zei ik en ik probeerde mezelf weer bij elkaar te rapen.

‘Ik... ik moet de trein nemen. Of een koets.’

‘Met de koets zou het te lang duren,’ merkte Michael op. ‘Maar misschien gaat er vandaag een trein naar Kristianstad.’

Ik knikte, maar het voelde alsof mijn lichaam me niet gehoorzaamde. Ik moest me haasten, maar ik was er niet toe in staat.

Het liefst had ik me onder de deken verstopt en gedaan alsof het telegram niet was gekomen. Alsof ik hier niet was. Maar ik moest vertrekken. Verdorie, ik moest gaan!

Uiteindelijk lukte het me om van mijn plaats te komen.

‘Kan ik je helpen?’ vroeg Michael. Ik schudde mijn hoofd. Dit moest ik alleen doorstaan, daar bestond geen hulp voor. En hem naar mijn moeder meenemen?

God verhoede!

Toen ik de gammele kast opendeed, maakte het loodzware gevoel in mijn lichaam plaats voor ongedurige zenuwachtigheid. Met bevende handen zocht ik wat spullen bij elkaar. Het was me om het even wat mijn moeder ervan zou zeggen. Mijn beste kleren waren toch op de Leeuwenhof gebleven; ze zou met niets wat ik droeg tevreden zijn. Een zwarte blouse gleed door mijn handen. Om de een of andere reden staarde ik er langer dan nodig naar. Geen zwart, zei ik bij mezelf en ik voelde een golf van angst opkomen. Zwart was rouwkleding en het leek me een slecht voorteken als ik hem meenam. Dus slingerde ik hem in de achterste hoek van de kast. Een ongeluk, zei ik tegen mezelf. Het was een ongeluk, ze zijn gewond maar nog in leven. Moeder zou het niet voor me hebben verzwegen als een van beiden overleden was.

Toen ik me aankleedde, voelde ik me koortsig. Het textiel deed pijn aan mijn huid. De mantel die ik aandeed, verpletterde me bijna met zijn gewicht. Mijn handen trilden toen ik mijn tas pakte.

Ik draaide me om naar Michael, die zich inmiddels in een ochtendjas had gehuld

‘Zo,’ zei ik, zoals altijd als ik ergens klaar mee was.

Hij spreidde zijn armen.

‘Kom hier,’ mompelde hij. Hij trok me tegen zich aan en begroef zijn gezicht in mijn hals, en ik deed hetzelfde bij hem.

Bijna wanhopig sloeg ik mijn armen om hem heen en kuste hem hartstochtelijk.

‘Ik ben bij je, hoor je?’ zei hij in mijn haar. ‘Wat je ook doet, wat je ook te wachten staat, ik ben bij je. In gedachten help ik je.’

‘Dat is lief,’ zei ik. ‘Dank je.’

Eigenlijk hadden zijn woorden een andere reactie verdiend, maar daar was ik niet toe in staat, ondanks alles wat Michael voor me betekende. Het telegram had me weer tot de dochter van huize Lejongård gemaakt, die kuis diende te zijn totdat haar ouders een echtgenoot voor haar hadden gevonden.

Het brak mijn hart, maar ik had geen andere keuze. Met tegenzin maakte ik me van hem los en draaide ik me om naar mijn bagage.

‘Kom je terug?’ hoorde ik zijn stem achter me.

Ik verstarde. Hij vroeg dat altijd als ik naar huis ging. Voorheen had ik elke keer lachend met ja geantwoord, maar nu werd mijn hart zwaar. Natuurlijk zou ik terugkomen. Maar op dat ogenblik kon ik moeilijk zeggen wanneer, en dat baarde me zorgen.

‘Ik kom terug zodra het kan, beloofd,’ zei ik en ik blies nog een kusje van mijn hand naar hem toe. Toen draaide ik me eindelijk om, pakte mijn tas en verliet de woning.

Buiten werd ik begroet door de frisse geur van de lente, die bij wijze van uitzondering niet door stank werd verpest: af en toe waterde iemand in het portiek van een van de buurhuizen, meestal op zondagavond, nadat hordes studenten en andere mannen uit de kroegen waren gekomen.

Was het mogelijk dat de geheelonthoudersbond tot de studenten was doorgedrongen? Onwaarschijnlijk.

Snel liep ik de straat door. De wijk Norrmalm met zijn brede straten en neoklassieke gebouwen was op maandagochtend een en al bedrijvigheid. Behalve arbeiders en reizigers die naar het station wilden, waren er ook veel studenten op weg. Ik had die middag zelf aan een werkcollege op de Koninklijke Kunstacademie moeten deelnemen, maar de gedachte daaraan riep een vreemde onverschilligheid bij me op. Het leek of alles om me heen naar de verte was verschoven, of ik door mist liep, waarin slechts contouren waarneembaar waren. Het enige wat ik werkelijk waarnam waren het gewicht van mijn tas en het onrustige gevoel in mijn maag. Wanneer zou de eerstvolgende trein gaan? Kon ik mijn moeder van tevoren per telegram bereiken?

Het was verbazingwekkend wat het lot kon aanrichten. Gisteren nog had ik geen enkele gedachte aan mijn ouderlijk huis verspild. Nu kon ik aan niets anders meer denken. En opeens waren alle geuren en indrukken, de zondagen en ook de kwetsende opmerkingen er weer, beelden die onuitwisbaar in mijn brein waren gegrift.

‘Agneta!’ rukte een stem me uit mijn gedachten. Ik bleef staan

en draaide me om. Marit kwam naar me toe lopen. Ze had haar groene rok opgetild, zodat een stuk van haar lange onderbroek zichtbaar was. Haar bruine, altijd wat afgetrapt ogende enkellaarsjes zaten onder de modderspatten. Een zelfgebreide sjaal wapperde om haar hals. 'Mijn hemel, ben je doof?' vroeg ze toen ze vlakbij was. 'Ik loop al een hele tijd achter je aan!'

Marit overdreef, ik was pas tweehonderd meter van mijn woning vandaan. Maar zo was mijn vriendin. Ik zette mijn tas voor me op de grond om haar in mijn armen te kunnen sluiten.

'Het spijt me, ik was in gedachten verzonken. Ik ben op weg naar het station. Familieaangelegenheid.'

'Dan kom je vandaag dus niet naar de actie voor het kantoor van de decaan?' Marit keek teleurgesteld. Met vurig enthousiasme organiseerde ze demonstraties, verschaftte ze materialen voor spandoeken en trommelde ze de vrouwen op. Die dag wilden we voor het kantoor van de decaan protesteren tegen pogingen om de inschrijving van vrouwen te reglementeren.

'Ik dacht dat je niet zo'n nauw contact meer had met je familie.'

'Dat klopt, maar er is iets met mijn vader en mijn broer gebeurd. Het klinkt ernstig, en mijn moeder heeft me gevraagd onmiddellijk te komen.'

Marit sloeg haar hand voor haar mond. 'Wat vreselijk! Weet je wat er precies is gebeurd?'

Ik schudde mijn hoofd. 'Nee. Maar ze had niet van zich laten horen als het niet heel dringend was.'

'Ach, wat naar.' Marit sloeg haar armen om me heen en omhelsde me stevig. 'Kan ik iets voor je doen?'

'Ik ben bang van niet, maar bedankt. Ik neem contact op zodra ik meer weet, goed?'

'Ja, graag. Ik zal voor je vader en je broer bidden. Ik heb het anders niet zo op met God en de Kerk, maar in dit geval maak ik een uitzondering.'

Dat was waar. Marit liet zich zelden in de kerk zien, want ze vond dat die niets deed voor de gelijkstelling van vrouwen. Als ze aanbod voor ons te bidden, was dat iets speciaals.

Heimelijk wenste ik dat ik haar mee kon nemen. Wat me thuis ook te wachten stond, ik zou daarbij haar steun heel goed kunnen gebruiken, maar het was onmogelijk.

‘Doe de anderen de groeten,’ zei ik toen ik haar losliet. ‘Zeg dat ik voor ze duim voor de demonstratie.’

‘Dat is nu niet van belang,’ antwoordde Marit. ‘Voor jou telt nu eerst je familie, en niets anders. Maar ik moet toegeven dat we je zullen missen. Als ik eraan denk hoe jij professor Svensson in zijn hemd hebt gezet...’

‘Bedankt.’ Ik omhelsde Marit opnieuw en drukte haar stevig tegen me aan, daarna tilde ik mijn tas weer op. Die leek nog zwaarder te zijn geworden.

‘Het beste, en zorg goed voor je zelf!’ Marit zwaaide tot ik me omdraaide en verderliep.

Ik liep langs de prachtige Koninklijke Opera, waar ik meestal even voor bleef staan kijken, en kwam ten slotte bij het station.

De lucht was zwaar van de rook. Vanuit de haven klonk het luidde getoeter van een stoomboot, gevolgd door het fluiten van een locomotief. Sinds Zweden had besloten zich nooit meer met oorlog in te laten, maakte het land een economische opleving door. En ook voor ons vrouwen was er iets veranderd. We konden ons, als we niet getrouwd waren, met vijfentwintig jaar volwassen laten verklaren. Onlangs was er nog een wet aangenomen die vrouwen in staat stelde hun geërfde bezittingen te beschermen door het sluiten van een huwelijkscontract. Dat waren belangrijke overwinningen voor de vrouwenbeweging, maar het grootste doel hadden we nog steeds niet bereikt: het vrouwenkiesrecht, dat Finland al zeven jaar geleden had ingevoerd. Ook in Noorwegen werd vooruitgang geboekt, maar hier niet. De politici mochten dan horende doof zijn, maar dat betekende niet dat ze niet doorhadden wat we aan het doen waren. Wij zouden blijven vechten.

Ook op de Koninklijke Kunstacademie was er aardig wat gaande. In 1864 was met Anna Nordlander de eerste vrouw toegelaten. De poging van een aantal studenten en kunstenaars, verenigd in een groep met de naam ‘*Opponenterna*’ (de Opponenten), om fun-

damentele hervormingen in gang te zetten mislukte weliswaar, maar intussen stroomden steeds meer vrouwen tot de academie toe. Natuurlijk bleven conflicten niet uit, maar al dat gedoe werd gecompenseerd door het gevoel van vrijheid.

Toen ik eindelijk bij het station kwam, liep het zweet in straaltjes van mijn gezicht en over mijn rug. Ik was blij dat ik een mantel aanhad. De maartse lucht bracht de belofte van lente mee, maar was toch verraderlijk.

Voor het classicistische witte gebouw wemelde het van de mensen. Hier en daar viel een hoed op, of een crèmekleurig colbert. Koetsen reden dicht achter elkaar, daaruit stapten nog meer passagiers. Ik vroeg me af hoe ze het voor elkaar kregen elkaar niet op de hiel te trappen.

Vorig jaar had ik het station geschilderd en een reprimande van mijn docent gekregen. Ik had gekozen voor de stijl van Van Gogh, omdat ik wist dat Andersen hem bewonderde. Maar dat was een misrekening. Andersen sloop om mijn ezel heen, natuurlijk voor de ogen van mijn medestudenten, en schudde zijn hoofd. Zijn ogen vernauwden zich, hij krabde aan zijn kin, en toen wendde hij zich tot mij.

‘Een prachtstuk,’ zei hij, en ik was zo dom te geloven dat hij het echt zou gaan prijzen.

‘Heel goed... voor een kopiist.’ Zijn gezicht versomberde zodanig dat ik dacht dat de zon voor de ramen verdwenen was.

‘Ik denk echter niet dat u hier bent om tot kunstvervalser te worden opgeleid. In dat geval zou ik erop moeten aandringen u onmiddellijk van de academie te laten verwijderen.’

Andersens stem donderde door de zaal. Ik verstarde. Ik voelde de blikken van mijn medestudenten in mijn rug prikken. Van de meesten hoefde ik geen sympathie te verwachten. Er waren bijna geen vrouwen bij het werkcollege van Andersen, en de meeste mannen waren net als hij van mening dat de bestemming van een vrouw het huwelijk was en dat ze achter het aanrecht hoorde.

Dergelijke gedachten moest Andersen van mijn gezicht hebben afgelezen.

‘En voordat u me nu weer de ideeën van u en uw medesuffragettes gaat voorhouden,’ vervolgde hij, nu echt kwaad, ‘kan ik u verzekeren dat ik u, als u een man was geweest, er eigenhandig uit had gegooid. Als ik een Van Gogh wil zien, ga ik naar Parijs, maar hier wil ik zien wie u bent. En of u het verdient om les van mij te krijgen!’

Ik staarde de docent aan. In het begin leek mijn hoofd leeg, toen werd me duidelijk welke grote fout ik had gemaakt. Hielen likken lag eigenlijk niet in mijn aard. Waarom had ik dat bij Andersens geprobeerd?

Ik voelde tranen opkomen, maar ik wilde niet huilen in het bijzijn van de anderen. Die knullen hadden me beslist uitgelachen. Ik dacht aan mijn moeder en vroeg me af wat zij in deze situatie zou hebben gezegd en gedaan. En plotseling sloeg mijn zelfmedelijden om in woede.

Andersen keek me onderzoekend aan en verwachtte waarschijnlijk tranen. Maar hij kreeg de meest woedende blik die ik kon opbrengen.

Ik zette de herinnering opzij toen ik de stationshal binnenliep. Mijn blik viel op de grote klok. Sinds de ontvangst van het telegram was er een uur verstreken.

Voor het loket stond een lange rij. Er zat niets anders op dan achter aan te sluiten. Mijn slapen klopten. Onder het gewelfde plafond van de hal versmolten de stemmen tot een ondoordringbare brij, het klonk bijna als gedonder. Vroeger had ik dat geluid altijd fascinerend gevonden: na de stilte waarmee ik op ons landgoed altijd was omgeven, was dit de klank van de wereld, de vrijheid, voor mij. Om de een of andere reden stoorde het me nu, werd het zelfs bijna ondraaglijk.

Het gefluit van een aankomende trein leidde me een beetje af. Er stroomden nog meer mensen de hal in. Sommigen droegen loden mantels zoals ik, anderen waren in duur bont gehuld. Een vrouw met een enorme veren hoed trok mijn blik. Mijn moeder had waarschijnlijk tientallen van zulke hoeden. Ikzelf hield niet veel van die pracht en praal, en zeker niet van zulke hoofdbedek-

kingen. Ze waren zwaar en lomp en verborgen de mensen eronder.
'Juffrouw?'

Ik draaide me vlug om. De rij was ondertussen opgeschoven, ik was aan de beurt.

'O, pardon, ik was in gedachten verzonken. Ik wil graag een kaartje naar Kristianstad. Wanneer gaat de volgende trein?'

'Over een half uur,' antwoordde de man achter het loket. 'Enkele reis?'

'Ja,' hoorde ik mezelf antwoorden nog voor ik kon nadenken. Ik had Michael beloofd zo vlug mogelijk terug te komen. Maar wanneer zou dat zijn? Mijn moeder zou me niet getelegrafeerd hebben als het om lichte verwondingen ging. Mijn vader en vooral Hendrik hadden mijn steun nodig. En als het ergste gebeurde... Daarover weigerde ik na te denken.

Maar ik wist dat ik ook dan niet zonder meer terug zou kunnen gaan. En ik kon het me niet permitteren geld te verspillen aan een kaartje dat ik misschien niet zou gebruiken.

De lokettist keek me even aan en noemde de prijs. Ik schoof de kronen over de balie naar hem toe en ging met het kaartje op weg. De tijd die ik nog had tot de trein vertrok, zou ik gebruiken om mijn moeder te telegraferen.

De hele treinreis staarde ik in gedachten verzonken uit het raam. Ik herinnerde me levendig hoe ik al eens voor het leven van mijn ouders had gevreesd. Ik was toen twaalf. Mijn ouders hadden een reis naar Frankrijk ondernomen en waren twee dagen na de aangekondigde terugkeer nog steeds niet thuis. We hadden geen bericht ontvangen, en het hele landgoed verkeerde in grote opwinding.

Juffrouw Rosendahl was destijds de kamenierster van mijn moeder. Terwijl ze eigenlijk een rustige en evenwichtige persoonlijkheid was, verloor ze die dag haar kalmte. Ze zat in de keuken om haar mevrouw te huilen.

Ik maakte me ook zorgen om mijn ouders, maar ik was niet zo overstuur als zij. Mijn broer Hendrik was er, en hij leek nog steeds heel kalm. Toen ik tegen hem zei dat onze ouders toch al lang iets van zich hadden moeten laten horen, antwoordde hij dat ze waarschijnlijk spontaan familie hadden bezocht. Het telegram dat ons daarvan op de hoogte had moeten brengen zou om de een of andere reden niet zijn aangekomen.

Na dat antwoord haalde hij zijn schouders op en liep weg. Ik probeerde mezelf af te leiden door veel tijd bij de veulens door te brengen of door de velden te banjeren. Maar de tranen van juffrouw Rosendahl maakten me duidelijk dat de mogelijkheid bestond dat ze nooit meer zouden terugkeren. Dat Hendrik en ik wees zouden zijn. Dat een onbekende voogd onze opvoeding op zich zou moeten nemen.

Zonder dat juffrouw Rosendahl het merkte sloop ik naar mijn

kamer, en terwijl ik uit het raam staarde verschenen alle mogelijke verschrikkingen voor mijn geestesoog – totdat er een rijtuig voorreed. De koets van mijn ouders... Mijn hart klopte in mijn keel en toen ik ze zag uitstappen, voelde ik een ongekennde opluchting.

Ze waren terug, het koninklijk paar van mijn kinderwereld. Het was altijd moeilijk geweest mijn moeders liefde te verwerven; ze zag me als een pop die mooi moest worden uitgedost en diende te zwijgen, wat me toen al moeilijk viel. Mijn vader daarentegen was gul met zijn genegenheid. In elk geval zolang ik kind was en niets te maken had met de problemen van de volwassenen. We gingen samen paardrijden; vaak droeg hij me rond in huis en voor het sla-pengaan vertelde hij me verhalen over ridders en rovers.

De relatie met mijn ouders verslechterde zodra ik de middelbaremeisjesschool in Stockholm had afgerond. Hun wens was dat ik zo snel mogelijk zou trouwen en kinderen zou krijgen. Maar zelfs nadat ik mijn debuut in het uitgaansleven had gemaakt, diende zich tot ergernis van mijn moeder geen geschikte kandidaat aan. Voor mijn vader was het reden tot bezorgdheid over mijn toekomst. Beiden hadden er geen vermoeden van dat ik een leven zoals ze het mij hadden toebedacht niet wilde. Ik wilde studeren, iets van de wereld zien, in kunstsalons verkeren. Ik wilde een wijdere blik op de wereld, ik wilde kennis vergaren en vooral nieuwe ideeën. En ik wilde mijn echtgenoot zelf kiezen. Het duurde niet lang voor het tot een uitbarsting kwam. Maar dat kon me niet zo veel schelen; mijn broer was er immers, die zou op een dag het landgoed erven en voor het voortbestaan van het huis Lejongård zorgen. Ik echter was gedoemd mijn vrijheid en mijn naam te verliezen – en de Leeuwenhof te verlaten.

En nu...

In stilte vervloekte ik mijn moeder. Ze had me op zijn minst een idee moeten geven van wat er precies gebeurd was en hoe het met mijn vader en Hendrik ging. Ik zette mijn gedachten van me af en probeerde me op het uitzicht te concentreren.

Zonlicht viel tussen de forse boomstammen langs de spoordijk. Bossen hadden altijd al mijn verbeelding gestimuleerd. Ik droom-

de van elfen en trollen, van magische werelden voorbij betoverde open plekken in het bos.

Na het bos volgden uitgestrekte velden waar op beschaduwde plaatsen nog vuile vlekken sneeuw lagen. Binnenkort zou een groengouden tapijt de zachtglooiende heuvels bedekken. In Skåne, de graanschuur van Zweden, waren de landgoederen net zo beroemd als het landschap. Sommige eigenaren waren graven, andere behoorden tot de lagere adel. Maar ze waren allemaal belangrijk voor Zweden en waren meestal eensgezind wat hun belangen betreft; als ze een spoorwegverbinding wilden, dan kwam die er. Ik was toentertijd nog niet op de wereld, maar ik kon me voorstellen hoe mijn grootvader zich ervoor had ingezet.

De avondschemering gaf de horizon een rode gloed toen de trein in Kristianstad halthield. Er stapten hier niet veel passagiers meer uit. Ik was al een tijdje alleen in het compartiment. Ik pakte mijn tas uit het bagagerek en liep ermee naar de deur van de wagon. Toen ik die opende, sloeg een ijzige wind me in het gezicht en striemde mijn wangen. De winter was nog niet voorbij.

In eerste instantie herkende ik niemand aan de andere kant van het perron. Was mijn telegram niet aangekomen?

Toen het me te oncomfortabel werd in het tochtige station, liep ik naar de uitgang. In het kleine huisje van de stationschef brandde licht. Ik sleepte mijn tas naar de trap. Even later hoorde ik paardenhoeven op de straatstenen. Ons rijtuig kwam voorgereden, ik herkende het duidelijk aan de donkerrode verf. Een lantaarn schommelde naast de bok. Mijn moeder had toch iemand gestuurd. De koetsier stelde de rem in werking en klom naar beneden.

‘Ah, daar bent u, mejuffrouw.’

Oude August nam zijn pet af. Zijn dikke witte haar stond aan weerskanten een beetje uit. ‘Dat is aardig lang geleden.’

‘Het waren maar drie maanden.’

‘Voor een oude man als ik is dat bijna een eeuwigheid,’ antwoordde hij en hij nam de tas van me over. ‘Waar is de rest van uw bagage?’

‘In Stockholm natuurlijk!’ antwoordde ik terwijl ik de onrust probeerde te verbergen die naar aanleiding van die vraag in me opkwam.

‘Nou, als u wilt, zorg ik ervoor dat die gehaald wordt,’ zei hij.

Wat had mijn moeder de arme man verteld? Dat ik voortaan hier zou blijven? Dat kon ze toch niet serieus menen?

‘Hoe gaat het met mijn vader en mijn broer?’ vroeg ik terwijl we naar de koets liepen. Uit de neusgaten van de paarden kwamen kleine witte wolkjes.

‘Daar kan ik niets over zeggen, mejuffrouw, het spijt me.’

Ik fronste mijn voorhoofd. ‘Kunt u het me niet vertellen omdat u het niet weet, of..?’

‘Uw moeder heeft me verboden er met u over te praten,’ zei August met een ernstig gezicht. ‘Ze wil u persoonlijk inlichten.’

‘Dan ziet het er dus slecht uit?’

De koetsier perste zijn lippen op elkaar. Hij hoefde niets te zeggen, ik zag het aan zijn blik. Het zag er slecht uit.

‘Kunt u mij vertellen wat voor een ongeluk het was? Zijn de paarden op hol geslagen?’

‘U zult het wel zien,’ zei August terneergeslagen terwijl hij het portier voor me opendeed.

Even later zette de koets zich schommelend in beweging.

Mijn moeders eigenaardige opdracht aan August en het feit dat de oude man, die ik van kinds af kende, zich eraan hield, voorspelden niet veel goeds. Ik kreeg pijn in mijn maag en mijn slapen klopten. Stel dat het ergste was gebeurd? Waarom was mijn moeder eigenlijk niet meegekomen om me meteen te laten weten wat er gebeurd was? Dat ze zorgzaam naast het bed van mijn vader of mijn broer zat, kon ik me niet goed voorstellen. Stella Lejongård liet de zorg voor zieken graag over aan de artsen en haar personeel.

Na een uur doemde het landhuis voor ons op. Van het daglicht was slechts een smalle rode streep aan de horizon overgebleven, maar dat was genoeg om de ruwe stenen muur te verlichten die het landhuis omgaf. De grote, licht gebogen ijzeren poort met de leeu-

wenkoppen op de vleugels had in vroegere tijden rovers en opstandelingen tegengehouden. Nu stond hij open.

We reden langs de hoge lindebomen, die in deze tijd van het jaar kaal waren. In de zomer overschaduwden hun kronen de weg als een dak. Dan zoemden de bijen en rook het zoet naar honing. Maar daarvan was nu geen sprake. In plaats daarvan zat er een zwerm kraaien in de takken. En er hing een vreemde geur. Ik kon nog niet precies zeggen wat het was, maar op de een of andere manier verontrustte het me.

De witte muren van het landhuis waren ook in de schemering goed te onderscheiden. Uit de ramen van de twee benedenverdiepingen scheen ons fel licht tegemoet.

Bij die aanblik kreeg ik een tweeslachtig gevoel. Aan de ene kant werd ik bevangen door angst en onzekerheid, aan de andere kant ervoer ik vreugde en warmte. Ik herinnerde me weer dat het niet het landgoed was dat me van hier had verdreven. De groene weiden, de machtige bossen, de paardenweiden en stallen, zelfs het witte landhuis waren altijd vriendelijk voor me geweest en hadden me niet veroordeeld.

In het huis had ik mezelf urenlang voor onze gouvernante en ook voor mijn moeder kunnen verstoppen. Toen we nog klein waren, had ik met Hendrik op de zolder verhaaltjes zitten verzinnen. Wellicht was het op een van die momenten geweest dat ik had besloten me op de kunst te richten, op schilderen of schrijven.

Plotseling besepte ik waarnaar het bij de lindebomen had geroken. Het sloeg in als een bom. Scherpe brandlucht stroomde door het raampje van de koets. Toen ik klein was, had ooit een van de veldschuren in brand gestaan. De wind had de rook naar het huis geblazen. Dagenlang hing de geur in de kamers, ook al legden de dienstmeisjes nog zo veel lavendel neer. Was er brand geweest?

Vanuit de koets kon ik niets zien, het licht uit de ramen van het huis verhinderde dat.

Toen August eindelijk de rotonde voor de ingang opreed, kon ik nauwelijks blijven zitten. Ik wachtte niet tot de koets volledig tot stilstand was gekomen, maar gooide de deur open en sprong naar

beneden zodra August 'ho!' had geroepen. Bijna was ik op het grind gestruikeld, maar ik wist overeind te blijven en liep de trap op. Omdat de voordeur op dit tijdstip op slot was, belde ik aan.

Even later verscheen Arno Bruns, de kamerdienaar van mijn vader. Inmiddels moest hij achter in de vijftig zijn. Zijn zwarte haar was langzamerhand heel wat grijzer geworden, het leek nu bijna wit. Hij had een hoekig gezicht met borstelige wenkbrauwen en ogen zo bruin als koffiebonen. Als kind was ik altijd bang voor hem geweest. Samen met juffrouw Rosendahl, die sinds een paar jaar hoofd van de huishouding was, gaf hij leiding aan het personeel en zorgde hij voor het welzijn van onze familie.

'Goedenavond, mejuffrouw,' zei hij nadat hij had opengedaan, en hij begroette me met een lichte buiging. 'Ik ben blij dat u veilig bent aangekomen.'

'Dank u, Bruns,' zei ik. 'Waar is mijn moeder?'

'In het slaapvertrek van meneer,' antwoordde Bruns. 'Ik zal u erheen brengen.'

Ik had graag afgezien van zijn begeleiding, maar in dit huis waren overal regels voor. Ook voor de terugkeer van een ontaarde dochter. Zwijgend klommen we de trap op.

Had het bij August geen zin gehad om vragen te stellen, van Bruns hoefde ik al helemaal geen antwoord te verwachten. En uit zijn gezichtsuitdrukking viel absoluut niets op te maken. Als jongeman was hij in Engeland geweest, waar hij tot kamerdienaar was opgeleid. Hij werd niet moe het personeel te vertellen over wat hij de 'Engelse standaard' noemde.

Uit bezorgdheid over mijn vader en Hendrik had ik nauwelijks oog voor de pracht van de hal, die door een reusachtige kristallen kroonluchter werd verlicht. Grote schilderijen begroetten de bezoeker. Hier een jachttafereel, daar een uitgestrekt landschap met stralende hemel en daartussenin portretten van een aantal verdienstelijke voorouders. De beroemdste van hen was Axel Lejongård, een vertrouweling van de eerste Bernadotte-koning, wiens verkiezing tot kroonprins hij had gesteund. Met zijn felblauwe ogen keek hij de toeschouwer aan, met zijn bakkebaarden en zelf-